

Πρόταση νόμου
«Για την προστασία της ελεύθερης λειτουργίας του δημοκρατικού
πολιτεύματος στις εκλογές»

Προτεινόμενη διάταξη

Άρθρο μόνο

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 32 του π.δ. 26/2012 «Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών» (Α' 57) προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Δεν έχουν δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών πολιτικά κόμματα η οργάνωση και δράση των οποίων δεν εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος κατά την έννοια του άρθρου 29 παρ. 1 του Συντάγματος. Τέτοια είναι πολιτικά κόμματα των οποίων οι καταστατικές διατάξεις ή ιδεολογικές διακηρύξεις ή η πολιτική δράση υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, χαρακτηριστικά φύλου ή την αναπηρία, καθώς επίσης κόμματα των οποίων ο επικεφαλής ή μέλος οργάνου διοίκησης έχει καταδικαστεί, ακόμα και πρωτοδίκως, για τα εγκλήματα των άρθρων 187 και 187Α του Ποινικού Κώδικα. Η περίπτωση αυτή συντρέχει ακόμα και για απλό μέλος, εάν έχει τελέσει εγκλήματα του προηγούμενου εδαφίου με ναζιστικό ή ρατσιστικό κίνητρο, στο πλαίσιο δράσης κόμματος ή στο όνομά του. Η συνδρομή των περιπτώσεων των προηγούμενων εδαφίων ελέγχεται αυτεπαγγέλτως από το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου. Προς υποβοήθηση της κρίσης του, πολιτικά κόμματα, ενώσεις προσώπων ή άλλες οργανώσεις της κοινωνίας της πολιτών καθώς και κάθε εκλογέας έχουν δικαίωμα να υποβάλουν στο Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου υπόμνημα με στοιχεία τεκμηρίωσης μέχρι την επομένη της λήξης της προθεσμίας του άρθρου 34 παρ. 1 του παρόντος».

2. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αιτιολογική έκθεση

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζεται ένα επιτακτικό όσο και ευαίσθητο ζήτημα της λειτουργίας του πολιτεύματος. Το άρθρο 29 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι η ίδρυση πολιτικών κομμάτων είναι ελεύθερη, όμως η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η συνταγματική διάταξη δεν προβλέπει τη δυνατότητα απαγόρευσης λειτουργίας πολιτικού κόμματος. Προς το σκοπό προστασίας της ελεύθερης λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, ωστόσο, ο εκλογικός νόμος μπορεί να θέσει υπό όρους τη συμμετοχή του σε εκλογές με την κατάρτιση συνδυασμού υποψηφίων.

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι δεν έχουν δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών πολιτικά κόμματα η οργάνωση και δράση των οποίων δεν εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος κατά την έννοια του Συντάγματος και ως τέτοια ορίζονται είτε: α) κόμματα των οποίων οι καταστατικές διατάξεις ή ιδεολογικές διακηρύξεις ή η πολιτική δράση προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, χαρακτηριστικά φύλου ή την αναπηρία κατά την έννοια του αντιρατσιστικού νόμου (άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 927/1979, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 2485/2014 [Α' 191] και συμπληρώθηκε με το άρθρο 7 του ν. 4417/2017 [Α' 152] σε προσαρμογή προς την απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου [L 328]), είτε β) κόμματα ο επικεφαλής ή μέλος οργάνου διοίκησης των οποίων έχει καταδικαστεί, ακόμα και πρωτοδίκως, για τα εγκλήματα των άρθρων 187 (εγκληματική οργάνωση) και 187Α (τρομοκρατικές πράξεις, τρομοκρατική οργάνωση) του Ποινικού Κώδικα. Η περίπτωση αυτή

συντρέχει ακόμα και για απλό μέλος, εάν έχει τελέσει εγκλήματα του προηγούμενου εδαφίου με ναζιστικό ή ρατσιστικό κίνητρο, στο πλαίσιο δράσης κόμματος ή στο όνομά του. Για τα ίδια εγκλήματα έχει προβλεφθεί με το άρθρο 7Α του ν. 3023/2002 όπως προστέθηκε με το άρθρο 23 του ν. 4203/2013 (Α' 235) η αναστολή της κρατικής χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων, διάταξη η οποία κρίθηκε ότι δεν αντίκειται στο Σύνταγμα ή την ΕΣΔΑ (ΣτΕ 518/2015 Ολομ.).

Για την αποτελεσματική εφαρμογή της προτεινόμενης ρύθμισης προβλέπεται η δυνατότητα πολιτικών κομμάτων, ενώσεων προσώπων ή άλλων οργανώσεων της κοινωνίας της πολιτών καθώς και κάθε εκλογέα να υποβάλλουν μέχρι την επομένη της λήξης της προθεσμίας υποβολής των συνδυασμών στο, αρμόδιο για την ανακήρυξη των συνδυασμών, Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου υπόμνημα με στοιχεία τεκμηρίωσης για τη συνδρομή περίπτωσης αποκλεισμού του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών για κάποια από τα κόμματα που έχουν υποβάλει συνδυασμούς.

[[Η προτεινόμενη ρύθμιση τίθεται με πλήρη σεβασμό στις συνταγματικές επιταγές. Αφενός, δεδομένου ότι δεν θεσπίζεται απαγόρευση πολιτικού κόμματος αλλά μόνο αναστολή του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών για όσο χρόνο συντρέχουν οι περιπτώσεις αποκλεισμού του δικαιώματος αυτού, ένα κόμμα θα μπορέσει να συμμετάσχει στις εκλογές εάν είτε εμπράκτως και αποδεδειγμένα απαλείψει κάθε καταστατική διάταξη ή ιδεολογική διακήρυξη και εγκαταλείψει και αποκηρύξει κάθε πολιτική δράση που εμπίπτει στον αντιρατσιστικό νόμο είτε αποπέμψει καταδικασθέν για τα προβλεπόμενα αδικήματα μέλος του ή, αυτονοήτως, εάν ανατραπεί η καταδίκη του. Αφετέρου, και δεδομένου ότι κατά το άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων μόνο ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης είναι επιτρεπτή, η στέρηση του δικαιώματος ορισμένου κόμματος να καταρτίσει συνδυασμούς λόγω συμμετοχής σε αυτό προσώπου που έχει καταδικαστεί για τα προβλεπόμενα αδικήματα δεν αποκλείει το δικαίωμα του συγκεκριμένου προσώπου, όσο η καταδίκη του δεν έχει καταστεί αμετάκλητη, να συμμετέχει στις εκλογές ως μεμονωμένος υποψήφιος.]]

Τροποποιούμενη διάταξη

Ισχύουσα διάταξη

Άρθρο 32 παρ. 1 του π.δ. 26/2012, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4648/2019 (Α΄ 205) και όπως συμπληρώθηκε με τα εδάφια β΄, γ΄ και δ΄ με το άρθρο 92 του ν. 4804/2021 (Α΄ 90).

1. Στις βουλευτικές εκλογές λαμβάνουν μέρος είτε συνδυασμοί υποψηφίων ενός μόνο κόμματος είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων είτε συνασπισμοί ανεξάρτητων υποψηφίων είτε μεμονωμένοι υποψήφιοι.

Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμού ενός ή περισσότερων πολιτικών κομμάτων έχουν όσα πολιτικά κόμματα:

α) ιδρύθηκαν νόμιμα, και

β) ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, τα μέλη της διοικούσας επιτροπής και ο νόμιμος εκπρόσωπος δεν έχουν καταδικασθεί:

βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η αποστέρηση του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση, ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος

Προτεινόμενη διάταξη

1. Στις βουλευτικές εκλογές λαμβάνουν μέρος είτε συνδυασμοί υποψηφίων ενός μόνο κόμματος είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων είτε συνασπισμοί ανεξάρτητων υποψηφίων είτε μεμονωμένοι υποψήφιοι.

Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμού ενός ή περισσότερων πολιτικών κομμάτων έχουν όσα πολιτικά κόμματα:

α) ιδρύθηκαν νόμιμα, και

β) ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, τα μέλη της διοικούσας επιτροπής και ο νόμιμος εκπρόσωπος δεν έχουν καταδικασθεί:

βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η αποστέρηση του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση, ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος

<p>κατάρτισης συνδυασμών υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.</p>	<p>κατάρτισης συνδυασμών υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.</p> <p>Δεν έχουν δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών πολιτικά κόμματα η οργάνωση και δράση των οποίων δεν εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος κατά την έννοια του άρθρου 29 παρ. 1 του Συντάγματος. Τέτοια είναι πολιτικά κόμματα των οποίων οι καταστατικές διατάξεις ή ιδεολογικές διακηρύξεις ή η πολιτική δράση υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, χαρακτηριστικά φύλου ή την αναπηρία, καθώς επίσης κόμματα των οποίων ο επικεφαλής ή μέλος οργάνου διοίκησης έχει καταδικαστεί, ακόμα και πρωτοδίκως, για τα εγκλήματα των άρθρων 187 και 187Α του Ποινικού Κώδικα. Η περίπτωση αυτή συντρέχει ακόμα και για απλό μέλος, εάν έχει τελέσει εγκλήματα του προηγούμενου εδαφίου με ναζιστικό ή ρατσιστικό κίνητρο, στο πλαίσιο δράσης κόμματος ή στο όνομά του. Η συνδρομή των περιπτώσεων του προηγούμενου εδαφίου ελέγχεται αυτεπαγγέλτως από το Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου. Προς υποβοήθηση της κρίσης του, πολιτικά κόμματα, ενώσεις προσώπων ή άλλες οργανώσεις της κοινωνίας της πολιτών καθώς και κάθε</p>
--	--

	<p>εκλογέας έχουν δικαίωμα να υποβάλουν στο Α1 Τμήμα του Αρείου Πάγου υπόμνημα με στοιχεία τεκμηρίωσης μέχρι την επομένη της λήξης της προθεσμίας του άρθρου 34 παρ. 1 του παρόντος.</p>
--	--